

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

Dobrovolnická činnost v Diakonii ČCE Klatovy zaměřená na osoby s mentálním postižením

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Radka Prázdna Ph.D.

Autor práce: Zdeňka Sejpková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Kombinovaná forma

Ročník: V.

2012

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Děkuji paní Mgr. et Mgr. Radce Prázdne Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení bakalářské práce.

Obsah

OBSAH	4
ÚVOD.....	6
I.TEORETICKÁ ČÁST	
1 VYMEZENÍ POJMŮ	8
2 MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ.....	13
2.1 Charakteristika mentálního postižení	13
3 KLASIFIKACE MENTÁLNÍ RETARDACE	15
3.1 Lehká mentální retardace IQ 50-69, F 70	15
3.2. Středně těžká mentální retardace IQ 35-49, F 71	16
3.3 Těžká mentální retardace IQ 20-34, F 72	16
3.4 Hluboká mentální retardace IQ je nižší než 20, F 73	16
3.5 Jiná mentální retardace F 78	17
3.6 Nespecifikovaná mentální retardace F79	17
3.6.1 Autismus.....	17
4 VOLNÝ ČAS, VOLNOČASOVÉ AKTIVITY A JEJICH VÝZNAM PRO LIDI S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	19
5 DOBROVOLNICTVÍ.....	23
5.1 Dobrovolnictví v Klatovech.....	24
5.1.1 Občanské sdružení TOTEM	25

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 CÍL PŘEDVÝZKUMU	26
7 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO TERÉNU.....	27
7.1.1 Domov pro osoby se zdravotním postižením Klatovy.....	27
7.1.2 Denní stacionář Klatovy	28
8 POPIS VÝZKUMNÉ METODY	29
9 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	31
10 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ PŘEDVÝZKUMU	33
11 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ PŘEDVÝZKUMU	41
DISKUSE.....	44
ZÁVĚR	46
SEZNAM LITERATURY	47
SEZNAM PŘÍLOH.....	50
Příloha č. I. Dotazník	51
Příloha č. II. Fotografie	54
Příloha č. III. Psali o nás!.....	57
ABSTRAKT	61
ABSTRACT	62

Úvod

Znalost prostředí denního stacionáře mě vedla ke zvolení tématu bakalářské práce Dobrovolnická činnost v Diakonii ČCE Klatovy zaměřená na osoby s mentálním postižením. Poznatky v bakalářské práci mimo uvedených odborných zdrojů vycházejí i z mé osobní zkušenosti a praxe s těmito lidmi. Denní stacionář patří nově od 1.1.2012 pod Diakonie ČCE- středisko Západní Čechy (dříve středisko Radost v Merklíně), které zastřešuje Diakonie Českobratrské Círky Evangelické (dále jen Diakonie ČCE).

Naše aktivity jsou specifické tím, že se zde podařilo navázat kontakt s mladými lidmi místní Střední školy zemědělské a potravinářské (dále jen SŠZP). V jiných zařízeních našeho typu se podobné aktivity příliš nedaří anebo bývají v menším rozsahu.

Studenty jsme dokázali oslovit tak, že se o svůj volný čas smysluplně podělili. Nabídlí jsme jim možnost pravidelně se setkávat s lidmi s postižením v našem zařízení, zejména s jedinci s mentálním postižením. Postupně se tyto mladí seznamují a vstupují do prostoru těchto osobností. Toto nadšení a zájem mladé generace mne natolik oslovil, že jsem se začala zajímat o důvody, které je vedou ke spolupráci s naší službou. Dále mne zajímalo, zda dobrovolnická činnost, kterou vykonávají, nějakým způsobem působí na tyto mladé. Kladla jsem si otázky: *Jaká motivační síla vede mladé lidi k dobrovolnické činnosti? Zda se formuje osobnost studentů a jejich vztah k životu po setkáních s uživateli?*

Bakalářská práce je rozdělena na tři oblasti teoretickou, praktickou a přílohovou. V teoretické části definuji základní pojmy, které se týkají této problematiky. Charakterizuji pojmy jako například mentální postižení a autismus. Definuji fenomény integrace nebo inkluze. Objasňuji cíle sociálních služeb a dobrovolnické činnosti. Zmiňuji se zde i o významu volného času a volnočasových aktivit pro osoby s postižením.

V praktické stati představuji jak organizaci Diakonii ČCE a středisko Radost v Merklíně, tak i sociální služby v Klatovech, které jsou odloučenými pracovišti střediska. Nechybí charakteristika výzkumné metody, výzkumného vzorku, výzkumného terénu a vyhodnocení výsledků mého předvýzkumu. Součástí práce je shrnutí dat předvýzkumu a diskuse. Vše je ukončeno závěrem. Společné fotografie (viz. Příloha č. 2) ukazují na naši spolupráci s žáky SŠZP v Klatovech. Konečný obraz spolupráce dokreslují krátké příspěvky, které byly napsány samotnými studenty (viz. Příloha č. 3).

Informace, které jsou obsaženy v této práci, je možno využít v oblastech začleňování jedinců s handicapem do společnosti. Pojmy uvedené v teoretické části mohou být také vodítkem, jak se ve stručnosti zorientovat v problematice mentálního postižení. Měla by pomoci zamyslet se nad pojmem integrace lidí s postižením. Nad slovem, které se stále častěji stává samozřejmostí v našem životě, tak jak nás o tom přesvědčují studenti SŠZP v Klatovech.

1 Vymezení pojmů

V této první kapitole vymezují základní pojmy a termíny související s problematikou mentální retardace. Objeví se zde pojmy integrace, inkluze, handicap, vada, postižení, sociální služba. Ve stručnosti zmiňuji i pojmy mentální postižení a dobrovolnictví. Podrobněji se těmto dvěma pojmům budu věnovat v samostatných kapitolách.

Trendem dnešní společnosti je bezesporu **integrace**. Integrace je dlouhodobý a dynamický děj - proces, ve kterém se obě strany společnosti, lidé s handicapem i zdraví lidé, k sobě přibližují. Je to postoj společnosti k spoluobčanům s handicapem, který je neodmítá, nesegreguje, ale roste vzájemná pospolitost a sounáležitost¹. Integrace pochází z latinského integer = neporušený. Dá se vymežit také jako snaha o úplné zapojení, začlenění či splynutí jedince s handicapem se společností².

Cílem integrace je vytvoření akceptace znevýhodněných a „zdravých“. Nestačí, aby tyto osoby byly pouze fyzicky přítomny mezi námi ostatními. Je důležité pomoci nalézt cestu k tomu, aby se aktivně dokázaly zapojit do běžného života. Integrace je konečným cílem našeho snažení a ne pouhým prostředkem³.

Rozdělujeme tři úrovně integrace, které vyjadřují míru přizpůsobení majority a minority:

a) **asimilace**

- jedinec s handicapem se vypořádává s pravidly chování většinové společnosti, tyto pravidla převezme, tak dalece, jak toho bude schopen,

b) **akomodace**

- je přizpůsobení se pravidlům chování většiny, ale chybí nutnost, tlak na potlačování odlišností, jedinec s postižením si vytváří pozitivní sebeobraz,

c) **adaptace**

- rozumí se jí oboustranné přizpůsobení stran, cílem je vzájemné úsilí o přiblížení se⁴.

¹ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha, Portál: 2006. str.14.

² Fišer, S., Škoda, J.: *Speciální pedagogika*. Praha: Triton, 2008. str. 23 – 24.

³ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha, Portál: 2006. str. 11.

⁴ Pipeková, J.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. str. 119.

Integrace patří k základním fenoménům rozvoje a utváření identity a kvality života jedince s postižením. Míra integrace je velmi podmiňována mírou rovnocennosti, samostatnosti a nezávislosti člověka s handicapem. Vnějšími znaky integrace jsou partnerské vztahy lidí se zdravotním postižením na různých úrovních a s nimi spjaté společensky uznávané schopnosti a aktivity jedinců s postižením⁵.

Podobně jako termín integrace se často objevuje i termín **inkluze**. Pochází z latinského *inclusio* = zahrnutí, náležení k celku, nebo také postoj, přístup, přesvědčení, hodnota⁶. Inkluze je založená na akceptování různorodosti, pokud jde o pohlaví, rasu, národnost, sociální pozadí, jazyk nebo postižení. Jde zde o širší populaci než je tradiční chápání lidí s postižením. Cílem inkluze je podobně jako u integrace sociální adaptace člověka s postižením. Liší se však z hlediska principiálního chápání procesu. Integrace vychází především z potřeb dítěte s postižením, koncept inkluze se ovšem koncentruje na práva všech dětí. Je zde také zdůrazněno, že koncept inkluze by měl připravit intaktní lidi na život ve společnosti, ve které odjakživa byli, jsou a zjevně i budou lidé s různými druhy postižení⁷.

Inkluzivní vzdělávání se začalo rozvíjet jako myšlenka rovnosti okrajových skupin, které byly tradičně vyloučené ze vzdělávání a ze společnosti. Tato koncepce oslavuje hodnotu jednotlivce pro jeho kvality, které přináší životu, lidskému soužití a nepokouší se klást podmínky na jeho přijetí do společnosti. Lidé s postižením jsou přijímáni a získávají si uznání za svůj přínos k jakékoliv lidské činnosti právě pro svoji odlišnost⁸.

Koncept inkluze je charakteristický zejména pro začátek 21. století. Je udáváno, že pojem inkluze poprvé použil Theunissen v roce 1998 při analýze speciální pedagogiky v USA. Někteří autoři např. Platte a kol., 2006 spojují inkluzivní pedagogiku se světovou konferencí na téma: Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tuto konferenci pořádala organizace UNESCO společně se španělskou vládou roku 1994 v Salamance. Vlády 95 zemí se usnesly změnit stávající vzdělávací systémy směrem k inkluzivnímu vzdělávání, které zajišťuje právo na vzdělávání všech dětí bez ohledu na jejich individuální potřeby.

⁵ Pipeková, J.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. str. 220.

⁶ Matoušek, O.: *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. str. 97.

⁷ Lechta, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. str. 27 -30.

⁸ Pipeková, J.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. str. 10.

Na této konferenci bylo zdůrazněno, že v popředí zde stojí pedagogický, organizační a kulturní potenciál škol, ne otázka týkající se předpokladů dítěte pro docházku do této běžné školy⁹. Toto a další ustanovení, v nichž je inkluze deklarována jako základní princip uplatňovaný ve vzdělávání, byly posléze zakotveny v tzv. Prohlášení ze Salamanky (Salamanca Statement, UNESCO 1994)¹⁰.

V roce 1980 Světová zdravotnická organizace (WHO) zformulovala definici postižení na základě tří determinant biologicko-orgánové, psychicko-funkcionální a sociální. Podle tohoto vymezení bývají příčinou postižení zpravidla dlouhotrvající, ireverzibilní biologicko-orgánové faktory, které definitivně odchyľují vývoj jedince od běžného, normálního průběhu vývoje¹¹.

WHO ve své mezinárodní klasifikaci vad, postižení a znevýhodnění (1980) definuje také následující pojmy:

Impairment

- porucha, vada, především ve smyslu orgánového a tělesného poškození,
- jakákoliv ztráta nebo abnormálnost psychologické, fyziologické nebo anatomické struktury nebo funkce.

Postižení – Disability

- jakékoliv omezení nebo ztráta (vyplývající z vady) schopnosti jednat a provádět činnosti způsobem nebo v mezích, které se pro lidskou bytost považují za normální,
- narušená, omezená schopnost, vznikající v důsledku poškození.

Handicap

- neboli nevýhoda, znevýhodnění, vyplývající pro daného jedince z jeho vady nebo postižení, která omezuje nebo znemožňuje, aby naplnil roli, která je pro tohoto jedince normální s přihlédnutím k věku, pohlaví a sociálním a kulturním činitelům.

⁹ Lechta, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. str. 28.

¹⁰ Pipeková, J.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. str. 11.

¹¹ Lechta, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. str. 44.

V dlouhodobém trendu se upouští od starších termínů jako například anomálie nebo defektivita. Tyto pojmy lze považovat za stigmatizující, pejorativní. Pokud jde o stigmatizaci resp. pejorativnost některých termínů, je třeba upozornit na působení časového faktoru¹².

V roce 2001 Světová zdravotnická organizace schválila novou klasifikaci, která byla zveřejněna jako Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví. Zde se jako výchozí používají pozitivní hodnotící termíny. V současné době slyšíme termíny jedinec s postižením, s handicapem nebo dítě se specifickými vzdělávacími potřebami. Za jedince s postižením v pedagogickém smyslu považujeme děti, mladé lidi i dospělé, kteří bývají v učení, v sociálním chování, v komunikaci, ale i v řeči tak omezení, že jejich spoluúčast na životě ve společnosti je podstatně ztížena a proto požadují speciální péči¹³.

Pomoc osobám s mentálním nebo jiným zdravotním postižením poskytují tzv. **sociální služby**. Pojem sociální služba vymezuje Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách následovně: „*Je to činnost nebo soubor činností zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení*“¹⁴.

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována například pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů¹⁵.

V Klatovech sociální služby pro osoby s mentálním postižením poskytují Denní stacionář a Domov pro osoby se zdravotním postižením.

Všeobecně lze denní stacionáře charakterizovat jako ambulantní služby ve specializovaném zařízení poskytované pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením nebo pro osoby ohrožené užíváním návykových látek, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Služba se poskytuje za úhradu.

¹² Lechta, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. str. 23.

¹³ Pipeková, J.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. str. 98.

¹⁴ *Zákon číslo 108/2006 Sb. o sociálních službách*. [online]. © Copyright 2010 [20.3.2012]. Dostupné na WWW:<<http://zakon.vpraxi.cz>>.

¹⁵ *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV [cit.5.3.2012]. Dostupné na WWW:<<http://www.mpsv.cz/cs/9>>.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením poskytují dlouhodobé pobytové služby osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Služby mimo jiné poskytují stravu, ubytování, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, terapeutické činnosti, pomoc při prosazování práv a zájmů. Služba se poskytuje za úhradu¹⁶.

Velkým fenoménem nejen v ČR je **dobrovolnická činnost**. Není to žádný nový pojem. V roce 2003 vstoupil v platnost Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, který jasně definuje, kdo se může stát dobrovolníkem a v jakém rozsahu se lze dobrovolnickou činností poskytovat. Dobrovolníci docházejí za lidmi, kteří potřebují pomoc. Věnují těmto klientům svůj čas a energii, ale i vědomosti. Pomáhají už jen tím, že do sociální služby za uživateli vůbec přijdou (podrobněji viz. Kapitola č.5).

¹⁶ *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. Praha: MPSV [cit.5.3.2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/9>>.

2 Mentální postižení

V kapitole mentální postižení vysvětlím tento pojem a zdůrazním charakteristiku mentálního postižení. Uživatelé našeho zařízení jsou jedinečné osobnosti s charakteristickými rysy, které se prohlubují s daným stupněm postižení. Ale u většiny z nich se mohou objevovat společné znaky.

Pojmy jedinec s mentální retardací a jedinec s mentálním postižením jsou v této práci uváděny jako synonyma.

2.1 Charakteristika mentálního postižení

Mentální postižení je souhrnné označení pro vrozené a trvalé omezení adaptačních schopností. Definice vymezují široký rozsah obtíží, v nichž se jednotliví lidé liší. Jde o lidi, kteří mají problémy v učení, orientaci, porozumění a komunikaci¹⁷. Postižení bývá také definováno jako neschopnost dosáhnout odpovídajícího stupně intelektového vývoje, přestože byl takový jedinec přijatelným způsobem výchovně stimulován¹⁸. Švarcová uvádí, že za lidi s mentálním postižením jsou považováni takoví jedinci – děti, mládež i dospělí, u nichž dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji některých psychických vlastností a k poruchám v adaptačním chování¹⁹.

Za hlavní znak mentálního postižení lze označit fakt, že základní příčinou mentální retardace bývá organické poškození mozku, které vzniká v důsledku poškození mozkových buněk. Druhým znakem je trvalost - mentální handicap není nemoc, je to trvalý stav. Dalším znakem je obtížnější adaptace na běžné životní podmínky, která je důsledkem nižší úrovně rozumových schopností.

Ale i přesto existuje mnoho faktorů, které mohou ovlivnit vývoj schopností, dovedností těchto lidí. Například výchova jedinců, sociální prostředí, ve kterém žijí, přístup pracovníků v zařízeních, do kterých lidé s handicapem docházejí, a rehabilitace.

Je nutno přihlížet také k měnícím se sociálně-ekonomickým podmínkám péče o osoby s mentálním postižením, k sociálním postojům a míře humanizace společnosti.

¹⁷ Matoušek O.: *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. str. 111 – 112.

¹⁸ Fišer, S., Škoda, J.: *Speciální pedagogika*. Praha: Triton, 2008. str. 91.

¹⁹ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2006. str. 24.

V dnešním světě také hraje velkou roli úroveň speciálního školství, které významně působí v procesu začleňování každého člověka s mentálním handicapem do společnosti²⁰.

Na základě dohody představitelů mezinárodních organizací pro pomoc osobám s mentálním postižením a s organizací Inclusivon International je doporučeno používat termín člověk s mentální retardací, jedinec s mentálním postižením nebo lidé s mentálním postižením. Tímto termínem by měla být vyjádřena skutečnost, že tato retardace je jedním z mnoha osobnostních rysů člověka a že, významnější než postižení je fakt, že takový člověk je lidská bytost²¹.

²⁰ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2006. str. 61 – 63.

²¹ Matoušek O.: *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. str. 111.

3 Klasifikace mentální retardace

Velmi důležitým kritériem při diagnóze mentálního postižení je kvantita úbytku rozumových schopností. Určuje se nejčastěji srovnáváním úrovně schopností jedince s postižením s normou majoritní společnosti. Toto srovnávání se děje za pomoci psychologické diagnostiky inteligence.

Nejnámějším a také nejvíce používaným vyjádřením této úrovně je inteligenční kvocient zavedený Spearmanem a Sternem (1904). Tento kvocient vyjadřuje vztah mezi dosaženým výkonem v úlohách odpovídajících určitému vývojovému stupni a mezi chronologickým věkem tohoto jedince²².

Při klasifikaci mentální retardace se v současné době používá 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí, která byla zpracována Světovou zdravotnickou organizací v Ženevě, vstoupila v platnost v roce 1992. Podle této klasifikace můžeme rozdělit mentální retardaci do následujících kategorií (MKN-10).

3.1 Lehká mentální retardace IQ 50-69, F 70

Lehká mentální retardace, dříve nazývána debilita (tyto termíny se již nepoužívají). Jedinci s lehkým mentálním postižením většinou umí používat řeč v každodenním životě, dokáží udržet konverzaci. Konverzaci a mluvu si zpravidla osvojují opožděně. Většina těchto jedinců může dosáhnout určité nezávislosti na okolí. Hlavně v oblasti osobní péče jako např. jídlo, hygiena, oblékání, praktické domácí dovednosti. Časté potíže vznikají při čtení a psaní. Zvládají výuku v základních školách praktických nebo integrovaně v základních školách. Nejsou schopni uvažovat abstraktně. Většinu osob lze manuálně zaměstnat. Potřebují pouze podporu a dohled. Jedinci se obtížně přizpůsobují kulturním tradicím, normám. Nejsou schopni se vyrovnat s požadavky manželství a výchovou dětí. Lidé s lehkou mentální retardací tvoří asi 80% všech osob s mentálním postižením.

²² Čadilová, V., Jůn, H., Thorová, K., a kol.: *Agrese u lidí s mentálním retardací a autismem*. Praha: Portál, 2007. str. 26 – 28.

3.2. Středně těžká mentální retardace IQ 35-49, F 71

Středně těžká mentální retardace dříve byla nazývána imbecilita. U jedinců s tímto postižením je velice opožděn rozvoj chápání a užívání řeči. Podobně je omezena schopnost starat se sám o sebe. Někteří si osvojí základní vědomosti a schopnosti jako psaní, čtení a počty. Lidé se středně těžkou mentální retardací také mohou samostatně vykonávat jednoduchou manuální práci. Úkoly musí být jasné a srozumitelně dané. Důležitý je odborný dohled. Zpravidla jsou zcela mobilní. Dokáží si osvojit běžné návyky a jednoduché dovednosti v oblasti sebeobsluhy. Výrazně se podílí na jednoduchých sociálních aktivitách, komunikaci s druhými a na navazování kontaktů.

U těchto jedinců se velice často objevuje rozdílnost v povahových vlastnostech. Úroveň řeči je velice variabilní a individuální.

3.3 Těžká mentální retardace IQ 20-34, F 72

Těžká mentální retardace byla dříve nazývána idiocie. Tato kategorie je velmi podobná té předchozí. Ale schopnosti a dovednosti jsou ještě na nižší úrovni. Většina jedinců trpí velkou poruchou motoriky. Výchova a vzdělání těchto postižených osob bývá značně omezena. Velmi důležitým faktorem je včasná, systematická, dostatečná, rehabilitační, výchovná a vzdělávací péče na odborné úrovni. Péče přispívá k rozvoji motoriky, rozumových a komunikačních dovedností. Tito jedinci v dospělosti chápou jen základní souvislosti a vztahy. Velké omezení bývá v oblasti řeči. Jsou velice závislí na péči druhých lidí.

3.4 Hluboká mentální retardace IQ je nižší než 20, F 73

Hluboká mentální retardace byla dříve také nazývána idiocie. Tito jedinci jsou těžce omezeni porozumět požadavkům či instrukcím z okolí. Také mají problém těmto požadavkům vyhovět. Většina osob bývá imobilních. Schopnost pečovat sám o sebe je velmi nepatrná nebo vůbec žádná. Vyžadují nepřetržitou pomoc a dohled. Jsou zcela závislí na péči druhých lidí. Ve většině případů jde o kombinované postižení. Poznávací schopnosti se téměř nerozvíjejí. Jedinci jsou schopni reagovat na libost a nelibost nebo na známé či neznámé podněty.

3.5 Jiná mentální retardace F 78

Kategorie jiná mentální retardace se používá tehdy, když stanovení stupně intelektové retardace za pomoci obvyklých metod je nesnadné nebo zcela nemožné pro přidružené senzomotrické nebo somatické poškození například u nevidomých, u neslyšících, u jedinců s těžkými poruchami chování, u osob s autismem či u osob s těžkým tělesným postižením.

3.6 Nespecifikovaná mentální retardace F79

Kategorie se užívá v případě, kdy mentální retardace je prokázána, ale není dostatek informací, aby bylo možné jedince zařadit do jedné z kategorií F70-F 73.

3.6.1 Autismus

I přesto, že v denním stacionáři v Klatovech využívají sociální službu hlavně uživatelé s mentálním postižením, objevují se zde lidé s autistickými rysy. Pojem autismus je proto nutno definovat.

Pojem autismus pochází z řeckého autos – sám, ismus – orientace, stav, poprvé ho použil švýcarský psychiatr Eugen Bleuler vmroce 1911. Autismus je podle Mezinárodní klasifikace nemocí zařazován mezi pervazivní (pronikající, prostupující) vývojové poruchy (F84.0 dětský autismus, F84.1 atypický autismus)²³. U lidí s autismem jsou postiženy oblasti zejména sociálních vztahů, komunikace a chování, žijí ve svém vlastním světě.

Symptomy, které jsou pro autismus charakteristické:

- neschopnost vzájemné společenské interakce,
- neschopnost komunikace,
- omezený, stereotypní a opakující se repertoár zájmů, vyžadují svůj řád a rituály,
- často chybí oční kontakt,
- nesnesou dotek²⁴.

²³ Lechta, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha: Portál, 2010. str. 267.

²⁴ Čadilová, V., Jůn, H., K., Thorová, K., a kol.: *Agrese u lidí s mentální retardací a autismem*. Praha, Portál: 2007. str. 14 – 17.

Autismus není druhem mentální retardace, ale je s ní v některých případech velice úzce spojen. Vyčerpávající definice pro autismus dosud v naší literatuře neexistuje, proto se tato vývojová vada velmi často charakterizuje jako výčet svých klinických projevů.

Naše největší odbornice na problematiku autismu R. Nesnídalová ve své knize *Extrémní osamělost* napsala: „*Na autistech si můžeme uvědomit, co je vnitřní neschopnost vrůst do trvalých a vědomých lidských vztahů. Jejich vnitřní svět je podivný, nelidský, osamělý, prázdný. Jsou jiní než ostatní, ne proto, že by se jim nedostávalo péče a lásky, ale proto, že ji nedovedou přijmout, využít, zpracovat a vytvořit v sobě stejné lidské hodnoty*“²⁵.

Jedná se o celé spektrum poruch mentálního vývoje člověka. Jde o poruchu vrozenou. Příčina zatím není známa.

²⁵ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2006. str. 131.

4 Volný čas, volnočasové aktivity a jejich význam pro lidi s mentálním postižením

Ke zdravému způsobu života bezesporu patří vhodné využití volného času. Jako každé dítě tak i dospělý potřebuje prostor na hru a odpočinek. Lidé mají své zájmy, koníčky a záliby, kterými tráví svůj volný čas. U lidí s postižením to není jiné. Všichni během života vstupují do různých prostředí, kde se účastní volnočasových aktivit. Zde získávají teoretické a praktické zkušenosti. Učí se tak poznávat, vzájemně spojovat a vyvažovat jejich stránky a nacházet v nich možnosti, které podpoří vstup do nových zájmových oblastí.

Systém aktivit a institucí volného času je chápán jako součást sociální kultury a politického uspořádání společnosti, který přispívá k jeho rozvoji – systém státní moci, zásady ústavy, právní řád. Politický systém má vliv na vznik, pojetí a podobu systému volného času, jemuž napomáhá politická, morální, právní, hmotná podpora volnočasových aktivit a institucí. Instituce přijímají politické dokumenty a legislativní opatření, které zajišťují jejich realizaci. Jsou to zejména Úmluva o právech dítěte (OSN, 1989), Světový program opatření pro mládež do roku 2002 nebo dokumenty Zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN o dětech, Poselství dětského fóra „Svět pro nás“ (květen 2002)²⁶.

Právo na práci a zároveň i na odpočinek stanovuje Všeobecná deklarace lidských práv. Na lidi s mentálním postižením se samozřejmě vztahují veškerá lidská práva jako na ostatní bytosti naší společnosti. Lidská práva jsou ta, která lidem dovolují rozvíjet a využívat jejich možnosti a schopnosti, uspokojovat základní materiální, ale i duchovní potřeby. Tato práva vycházejí z potřeby lidí žít takovým životem, v němž bude respektována a chráněna hodnota a důstojnost každé lidské bytosti. S touto Deklarací úzce souvisí Deklarace práv mentálně postižených osob, která byla přijata v roce 1971 Valným shromážděním OSN.

Obecně můžeme volný čas rozdělit do třech rovin:

- individuální – seberealizace jedince a saturace individuálních zájmů,
- sociální – prevence sociálně-patologických jevů, životní styl,
- edukační – prostor pro vzdělávání a celkový rozvoj²⁷.

²⁶ Hájek, B.: *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. str. 9,12.

²⁷ Šerák, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha, Portál: 2009. str. 25 – 28.

Definice volného času existuje mnoho. Je problematické vymezit, co do oblasti působení volného času zahrnout. Volný čas je dobou, kdy po splnění všech svých povinností má jedinec prostor pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející²⁸. Pro volný čas je typická dobrovolnost, nenucenost, šance být přirozený a nechat vyniknout svoje vlastní schopnosti a zájmy. Projevuje se především v určitých aktivitách – odpočinek, rekreace, ale také sebevzdělávání, zahradničení či péče o domácí mazlíčky.

Veškerý čas, který má člověk k dispozici, můžeme tedy rozdělit na čas pracovní, vázaný či polovolný a volný²⁹. Sem řadíme činnosti, které jsou na hranici povinného a vázaného. Tedy aktivity, které přináší radost a současně praktický užitek jako například kutilství.

I funkcí je velmi mnoho. Všeobecně je můžeme rozdělit na tři základní funkce: zábava – souvisí s uspokojováním vlastních potřeb, odpočinek – duševní a fyzická relaxace, obnovení sil a vlastní rozvoj osobnosti.

Pro lidi s mentální postihem je trávení volného času také velmi důležitým bodem v jejich životě. Jednou takovou možností jsou volnočasové programy v denních stacionářích. Tyto činnosti mají často podobu zájmových kroužků, ale také uměleckých či pracovních terapií³⁰. Pracovní terapie působí na člověka s mentální retardací pomocí pracovní činnosti. Spočívá především v provádění pracovních úkonů, v nichž se uživatel postupně zlepšuje. Důraz je při tom kladen na určitý řád a odpovědnost. Tato pracovní činnost dává lidem s postižením pocit, že jsou užiteční. Při volnočasových aktivitách v sociálních službách je často využíván obor arteterapie. Arteterapii lze definovat spojením dvou různojazyčných slov – latinského „arts“ – umění a řeckého „therapeia“, léčba. tzn. léčba uměním³¹. Součástí této terapie mohou být různé volnočasové aktivity, odpočinek, relaxace, různé výtvarné a grafické techniky, keramika, ale také muzikoterapie, dramaterapie.

Ve stacionářích bývá často využíván tzv. strukturovaný nebo nestrukturovaný čas. Volný čas je součástí režimu dne, za pomoci vizualizace je jasně stanovena doba, kdy se uživatel může věnovat určité zálibě (na základě výběru) a také je jasně daný konec

²⁸ Hájek, B., Hofbauer, B., Pávková, J.: *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha, Portál: 2008. str. 10 – 11.

²⁹ Šerák, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha, Portál: 2009. str. 28 – 30.

³⁰ Matoušek, O.: *Sociální práce v praxi*. Praha, Portál: 2005. str. 119 - 125.

³¹ Odborný časopis: *Sociální služby*. Ročník XII. Říjen 2010. str. 30.

této činnosti. Nestrukturovaný volný čas je sice také stanoven zaměstnanci, ale uživatelé si mohou vybrat jakoukoli zálibu či činnost sami bez zásahu zaměstnance. Zaměstnanec rozhodnutí uživatele musí respektovat, pokud samozřejmě činností neohrožuje sebe nebo ostatní uživatele³².

S volnočasovými aktivitami ve městech pomáhají Sdružení pro pomoc mentálně postiženým (dále jen SPMP). Jsou to organizace, které sdružují rodiče a přátelé jedinců s mentálním postižením. SPMP se soustřeďuje na organizování různých kulturních, sportovních, zájmových a rekreačních aktivit. V neposlední řadě pořádají akce, kdy se mohou jedinci s postižením setkat se svými zdravými vrstevníky³³. SPMP také pořádá zájmové kroužky jako například kroužek ručních prací, počítačů, tance, baletu, cvičení apod. Dále organizují výlety nebo zájezdy.

Do volnočasových aktivit mohou být zařazeny různé sociální dovednosti a kulturní zážitky. Jako jsou návštěvy čajovny, cukrárny, kina, divadla a výstav. Kulturní zážitky nejen zpestří program a stereotypní denní režim, ale uživatelé se mohou seznámit s jiným prostředím, naučí se jak se chovat ve společnosti, poznají nové lidi a mohou získat i nové kamarády a v neposlední řadě i nové zkušenosti.

Nechybí ani sportovní aktivity jako je pořádání sportovního dne, atletických a plaveckých závodů. Pohybová aktivita u lidí s mentálním handicapem pozitivně ovlivňuje tělesný rozvoj, posiluje zdraví, ale i fyzickou a psychickou kondici jedinců. Všestranné působení pohybové činnosti souvisí také s výchovou řeči a zároveň záměrně působí na rozvoj psychických funkcí, pozornosti, paměti a fantazie jedinců s mentálním postižením. S rozumovou výchovou jde ruku v ruce výchova a rozvoj smyslů. Díky pravidelnému cvičení, pěstování kázně, rozvíjení pohybových vlastností jako je obratnost, síla, rychlost se formuje charakter osobnosti³⁴.

Při některých speciálně-pedagogických centrech fungují večerní školy pro lidi s mentálním postižením. Tyto školy obnovují a rozšiřují dosavadní znalosti a dovednosti uživatelů, uživatelé se zdokonalují ve čtení, v počtech a podobně.

³² Čadilová, V., Jůn, H., K., Thorová, K., a kol.: *Agrese u lidí s mentální retardací a autismem*. Praha, Portál: 2007. str. 83 – 84.

³³ Kvapilík, J.: *Zdravý způsob života mentálně postižených*. Praha, Avicenum: 1990. str. 88.

³⁴ Kvapilík, J.: *Zdravý způsob života mentálně postižených*. Praha, Avicenum: 1990. str. 91 – 92.

Mimo jiné je to místo, kde se lidé setkávají se svými vrstevníky a mohou zde navázat přátelské či partnerské vztahy.

Další možností jsou tzv. setkávání ve skupinách. Uživatelé jsou podporováni při plánování společných činností provozovaných ve volném čase.

Velkým pomocníkem při trávení volného času je asistence. Pro lidi s mentálním postižením bývá trávení volného času často náročné a obtížné. Asistent proto pomáhá jak s volbou činností, tak i s realizací této činnosti. Jsou to například nákupy, návštěva kamaráda, udržování kontaktu se známými, výlet apod. Vliv podpory asistenta by se měl postupně snižovat, a může se také stát, že po určité době člověk s postižením přestane asistenta potřebovat úplně³⁵.

Tzv. vrstevnické programy pomáhají udržovat vztahy mezi lidmi s mentálním postižením a zdravými vrstevníky. Některá sdružení (např. Máme otevřeno) podporují trávení volného času ve dvojicích: jeden dobrovolník a jeden člověk s mentálním postižením. Tyto dvojice spolu tráví zpravidla jedno odpoledne v týdnu, jehož náplní bývají například procházky, sportování, návštěva kina či divadla nebo restaurace. Nejedná se o cílené rozvíjení nějakých schopností, ale o spontánní rozšiřování obzoru prostřednictvím neformálních setkání.

³⁵ Matoušek, O.: *Sociální práce v praxi*. Praha, Portál: 2005. str. 125 - 130.

5 Dobrovolnictví

Dobrovolnictví není v lidské společnosti něčím novým. V některých kulturách a společnostech pomáhali ti, kteří na tom byli lépe těm, kteří pomoc potřebovali. Solidarita a vzájemná pomoc je základem existence lidské společnosti a všech náboženství. V dnešním světě představuje dobrovolnictví fenomén, který překračuje hranice států, náboženských i sociálních skupin. Ukazuje na možnost soužití, které je založené právě na vzájemné pomoci a solidaritě. Dobrovolnictví zahrnuje činnosti na místní, národní, ale stejně tak i na mezinárodní úrovni. Dobrovolníci hrají velkou roli v humanitárních programech OSN, v obraně lidských práv, v kampaních na zvyšování gramotnosti a při ochraně životního prostředí.

Spolková činnost a s ní související i činnost dobrovolnická se v českých zemích rozvíjela zejména v 19. století. Vznikala řada spolků například Sokol, Mánes aj. Po vzniku samostatného Československa se tato dobročinnost ještě více rozvinula. Další velká kapitola občanských aktivit se začala rozvíjet po roce 1989, kdy tehdejší Federální shromáždění přijalo Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Tento zákon byl následován dalšími zákony a to Zákonem č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, Zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, Zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, novelou Občanského zákoníku, ve kterých se hovoří o zájmových sdruženích³⁶. Mezníkem pro vznik nových zákonů byl v roce 2001 Mezinárodní rok dobrovolníků, 1. ledna 2003 vstoupil v platnost Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Dle Zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě může být dobrovolníkem osoba starší 15 let, pokud jde o výkon dobrovolnické služby na území České republiky. Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí.³⁷

³⁶ Tošner, J., Sozanská, O.: *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál 2002. str. 21 -29.

³⁷ Tošner, J., Sozanská, O.: *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál 2002. str. 35.

Dobrovolník přináší do zařízení, kam dochází „běžný vztah“, přátelství a sounáležitost. Nepřichází totiž za uživatelem ani za klientem, ale za konkrétním člověkem. Dobrovolník bývá často vnímán jako spolehlivý pomocník.

Dobrovolnická pomoc se vyznačuje svou samozřejmostí, spontánností a nečekání odměny ani vděku. Motivací k této pomoci je předpoklad: „*Dnes tobě, zítra ty mně*“.

5.1 Dobrovolnictví v Klatovech

Před několika lety se v Domově mládeže Střední školy zemědělské a potravinářské v Klatovech ujala myšlenka pomáhat lidem s mentálním postižením a seniorům. Vychovatelka paní Mgr. Jana Toušová navrhl studentům, že by mohli pravidelně navštěvovat uživatele Denního stacionáře v Klatovech a seniory v Domově důchodců nebo v Domě pokojného stáří. Tito mladí z řad studentů se postupně seznamovali a vstupovali do světa lidí, kteří se potýkají s nějakým, větším či menším handicapem. Určitou část svého volného času se rozhodli věnovat lidem s mentálním postižením.

Tato spolupráce se rozrostla do velkých rozměrů. Každý rok žáků a studentů, kteří se zapojují do pořádání volnočasových aktivit a navštěvují naše uživatele, přibývá. Zájem studentů je velmi příjemný i přínosný pro uživatele služeb. Studenti pořádají pro uživatele různé volnočasové aktivity jako například sportovní den, výlety, opékání buřtů, ale také společné návštěvy kina, cukrárny, či čajovny. V posledním školním roce se o tyto naše společné aktivity začali zajímat i zastupitelé města Klatov a finančně je podporují.

Mimo jiné hlavní aktérka této spolupráce paní Mgr. Jana Toušová byla v roce 2009 odměněna Asociací nestátních neziskových organizací Plzeňského kraje Křesadlo za svou snahu a letitou práci mimořádnou odměnou. O rok později bylo touto cenou oceněno šest studentů za dobrovolnickou činnost pro Denní stacionář v Klatovech.

Protože 1. ledna 2003 vstoupil v České republice v platnost Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, začali jsme my jako organizace a dobrovolníci spolupracovat s Občanským sdružením TOTEM – RDC Plzeňského kraje.

5.1.1 Občanské sdružení TOTEM

Občanské sdružení **TOTEM** je regionální dobrovolnické centrum. Jde o nestátní neziskovou organizaci, která se věnuje šíření myšlenky dobrovolnictví a poskytuje sociálně aktivizační služby. (dále jen TOTEM - RDC).

Cíle tohoto sdružení:

- propagovat a šířit myšlenku dobrovolné pomoci a rozvíjet dobrovolnictví v plzeňském regionu,
- poskytovat zájmové a vzdělávací aktivity pro seniory a pro lidi s postižením, které by tak přispěly k udržení jejich duševních a fyzických sil a oddálily tak dobu závislosti na druhých,
- pomáhat dětem a jejich rodinám v řešení jejich obtížných životních situacích³⁸.

Management dobrovolnictví pro neziskové organizace Plzeňského regionu.

Projekt Management dobrovolnictví realizuje TOTEM – RDC od r. 2000, od r. 2003 jako akreditovaný projekt MV ČR. V souladu se Zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě pomáhá propojovat organizace, které mají klienty využívající služby dobrovolníků, a ty, kteří chtějí svůj čas věnovat potřebným klientům a pacientům. Zajišťuje přípravu a základní legislativní ochranu dobrovolníků, klientů a organizací do projektu zapojených, supervizní vedení dobrovolníků, administrativní servis a v neposlední řadě i prezentaci celého dobrovolnického programu. Projekt Management dobrovolnictví je ve stádiu, kdy je zapsán v povědomosti veřejnosti a je o něj velký zájem jak z řad dobrovolníků, tak i z řad přijímajících organizací. Počet organizací, které mají zájem o spolupráci s dobrovolníky, každým rokem roste.

Na supervizních setkáních mají pracovníci jednotlivých organizací možnost se prezentovat a samotní dobrovolníci mají možnost vybrat si další organizaci, kam budou v rámci dobrovolnické pomoci docházet. Tím se daří aktivní propojení a spolupráce mezi jednotlivými organizacemi pracujícími v sociálních službách.

³⁸ *Regionální dobrovolnické centrum* [online]. Plzeň: Totem-rdc [20.2.2012]. Dostupné na WWW <<http://www.totem-rdc.cz>>.

6 Cíl předvýzkumu

Cílem praktické části bylo provést předvýzkum³⁹, který by měl potvrdit či vyvrátit moje dosavadní hypotézy a vysledovat hlavní motivační faktory, které přivedly studenty k dobrovolnické činnosti a zároveň sledovat jaký vliv může mít tato činnost na mladé lidi z řad studentů.

Pro přehlednost této práce jsem hlavní cíl rozčlenila na následující dílčí cíle, které byly výchozí při sestavování dotazníku.

Dílčí cíle:

1. Zjistit důvody, které mladé lidi vedou k dobrovolnické činnosti.
2. Vliv dobrovolnické práce na formování osobnosti studenta.
3. Zjištění hierarchie hodnot u zkoumaného vzorku.

³⁹ Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum 2002. str. 122.

7 Charakteristika výzkumného terénu

V bakalářské práci se zaměřuji na zařízení v Klatovech - Denní stacionář a Domov pro osoby se zdravotním postižením. Vše je pod záštitou organizace Diakonie Českobratrské církve evangelické (dále Diakonie ČCE). Diakonie ČCE je křesťanská nezisková organizace, která vychází ze společných principů v oblasti pomoci. Je obohacena o křesťanský přístup k lidem s určitým handicapem. Posláním této organizace je služba a pomoc lidem, kteří se dostávají do složité životní situace a je způsobena zdravotním, či sociálním znevýhodněním. Základní motivací této služby je křesťanská víra v Boha. Diakonie ČCE - středisko Radost v Merklíně

Diakonie ČCE - středisko Radost v Merklíně (dále jen středisko) je neziskové církevní zařízení, které zaštiťuje Diakonie ČCE. Toto středisko vzniklo 1. května 1992. Postupně zde byly otvírány nové služby. V roce 1993 denní stacionář, o rok později škola pro žáky se zdravotním postižením. 1995 byla otevřena dílna, centrum pro pracovní aktivity dospělých uživatelů. Na začátku roku 1996 otevřen Domov Radost. V průběhu let docházelo k rekonstrukcím objektů. V roce 2000 byl zahájen provoz služeb v Klatovech. O několik let později (2004) vznikl i Denní stacionář Klíček v Sušici. V roce 2008 byl otevřen Domov pro osoby se zdravotním postižením v Klatovech⁴⁰. 1.1.2012 se celé toto středisko sloučilo s ostatními středisky v Západních Čechách (Plzeň a Rokycany). Vznikla tedy nová organizace Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy (také se často používá termín Diakonie – Západ). Posláním střediska je poskytovat podporu, doprovázení a pomoc lidem s postižením a seniorům, tak aby mohli vést plnohodnotný život.

7.1.1 Domov pro osoby se zdravotním postižením Klatovy

Domov pro osoby se zdravotním postižením vznikl v roce 2008. Sídlí v budově bývalého Dominikánského kláštera, který byl nově zrekonstruován právě pro sociální služby. Součástí této budovy je další sociální služba denní stacionář. Služba je určena lidem, jejichž schopnosti jsou sníženy v oblastech osobní péče, i v péči o domácnost.

⁴⁰ *Výroční zpráva Střediska Radost v Merklíně 2008, 2009.*

Cílovou skupinou jsou osoby s mentálním, kombinovaným nebo jiným zdravotním postižením ve věku 19 – 60 let. Cílem této služby je zapojení všech členů do činnosti kolem chodu domácnosti – dle jejich schopností a zajistit přirozený rytmus domova. Podporovat uživatele ve využívání běžně dostupných veřejných služeb, udržování kontaktů s rodinou nebo přáteli a veřejností. Důležitá je komunikace s uživateli služby, integrace uživatelů do běžného života, nácvik dovedností a činností⁴¹.

7.1.2 Denní stacionář Klatovy

Denní stacionář je k dispozici uživatelům v pracovní dny. Cílovou skupinou jsou osoby s mentálním, kombinovaným a jiným zdravotním postižením od 16 let. Stacionář v Klatovech vznikl již v roce 2000. Od května 2008 sídlí v přízemí budovy bývalého Dominikánského kláštera.

Cílem služby je především dosáhnout u uživatelů co největší samostatnosti, zachovat nebo zlepšit jejich dosavadní schopnosti a dovednosti, poskytovat podporu ve využívání veřejně dostupných služeb, udržovat komunikaci s rodinou, přáteli a vrstevníky. Uživatelé získávají pracovní a sociální návyky. Uživatelé si osvojují svá práva a povinnosti.

Doménou stacionáře je výroba keramických výrobků. Součástí denního stacionáře je také pracovní skupina, která dříve byla chráněnou dílnou. Ve stacionáři je stanoven určitý řád, rozvrh týdne. Pracovníci se snaží, aby program pro uživatele byl něčím zajímavý a kreativní. Činnosti jsou proloženy návštěvami studentů, kamarádů. Nechybí ani procházky, arteterapie, canisterapie, plavání, fyzioterapie.⁴²

⁴¹ Organizační řád střediska, vydaný ředitelkou střediska 18. 10. 2010.

⁴² Organizační řád střediska, vydaný ředitelkou střediska 18. 10. 2010.

8 Popis výzkumné metody

Technikou sběru dat je dotazník viz. Příloha č. 1. Tuto techniku jsem si vybrala pro následující výhody.

Dotazník může obsahovat mnoho otázek, ale neměl by být příliš obsáhlý. Otázky by měly být jednoduché a stručné. Hlavní výhodou dotazníku je, že za krátkou dobu lze získat velký počet informací. Za další výhodu techniky je považována anonymita. Respondenti nevyplňují jméno, ale jen věk a pohlaví. Dotazník se vždy používá v písemné formě⁴³.

Za hlavní nevýhodu dotazníku je považována malá návratnost v případě, kdy dotazníky nerozdává sám zadavatel. Dále pak uzavřené otázky, ve kterých se respondenti neztotožňují s nabídnutými odpověďmi, ale i přesto musí vybrat jednu z možností⁴⁴.

Dotazník, který je součástí mé práce obsahuje 17 otázek. Otázky jsem zformulovala v souladu s dílčími cíli a na základě odborné literatury. Základní okruhy otázek jsem shrnula do těchto oblastí:

- identifikační,
- motivace dobrovolníků,
- formování osobnosti žáků,
- hierarchie hodnot zkoumaného vzorku.

V dotazníku jsem použila otázky uzavřené, kde studenti označí vždy jednu z uvedených možností a otázky otevřené, v nichž žáci vyjadřují svůj názor vlastními slovy. U otevřených otázek je složitější zpracovávání výsledků. Proto jsem při vyhodnocování vždy stanovila základní kategorie, které korelují s odpověďmi studentů.

Větší část dotazníků, 20 ks, jsem respondentům rozdávala sama na akci, kdy jsme společně s uživateli navštívili čajovnu. Všichni studenti dotazníky ihned vyplnili a vrátili zpět.

O vyplnění ostatních 15ti dotazníků jsem požádala prostřednictvím vychovatelky v Domově mládeže SŠZP, která zároveň vyučuje řadu předmětů právě na této škole.

⁴³ Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum 2002. str. 141.

⁴⁴ Řezanková, H.: *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing, 2007. str. 25 – 28.

Tato vychovatelka dotazníky rozdala zbývajícimu počtu žáků – dobrovolníků, kteří byli požádáni o vyplnění a navrácení zpět. Studenti se k vyplňování postavili velmi svědomitě a pečlivě - všech 15 zbývajících dotazníků bylo vyplněno. Dotazníky jsem si opět v budově Domova mládeže osobně po vyplnění vyzvedla. Jak uvádím v následující kapitole výzkumný soubor byl volen záměrně v souladu s definovanými cíli.

9 Charakteristika výzkumného vzorku

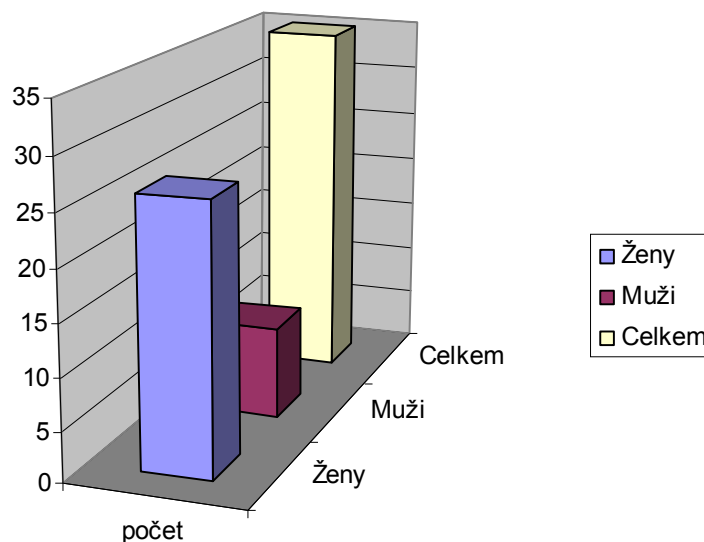
Skupinu respondentů jsem vybrala zcela záměrně v souladu s definovanými cíli. Respondenti mého předvýzkumu jsou pouze ti studenti, kteří pravidelně navštěvují službu Denní stacionář v Klatovech.

Výzkumný vzorek tvořilo celkem 35 studentů. Nejdříve jsem žáky rozdělila podle pohlaví na muže a ženy (Tabulka č. 1 a Graf č. 1).

Tabulka č. 1: Počet respondentů podle pohlaví.

Pohlaví	počet	%
Ženy	26	75%
Muži	9	25%
Celkem	35	100%

Graf č. 1. Počet respondentů

Z uvedeného vyplývá, že z celkového počtu dotazovaných bylo 26 žen, tj. 75%, ostatních 25% tvořilo 9 mužů.

Tito mladí jsou ve věku od 15 let do 22 let (viz.Tabulka č. 2) studující střední školu nebo střední odborné učiliště, ale také dvouletá nástavbová studia v různých oborech (viz.Tabulka č. 3). Žáci bydlí v Domově mládeže Střední zemědělské a potravinářské školy v Klatovech. Data jsem získala z otázek č. 1, 2, 3, které jsem uvedla na začátku dotazníku.

Tabulka č. 2: Rozdělení respondentů podle věku.

Věk	Ženy	Muži
15 - 17 let	9	2
17 - 19 let	14	2
19 - 22 let	3	5

Do dobrovolnické činnosti se zapojují žáci ve věku od 15 – 22 let, z toho 9 žen a 2 muži ve věku 15 – 17 let, 14 žen a dva muži ve věku od 17 – 19 let, 3 ženy a 5 mužů ve věku 19 – 22 let.

Tabulka č. 3: Rozdělení studentů podle typu vzdělávací instituce.

Název školy	Ženy	Muži
Střední odborné učiliště	7	1
Gymnázium	2	0
Střední odborná škola	15	7
Dvouleté nástavbové studium	2	1

Nejvíce studentů navštěvuje Střední odbornou školu a to celkem 22, z toho 15 žen a 7 mužů, do Gymnázia v Klatovech dochází 2 ženy, 2 ženy a 1 muž studují dvouleté nástavbové studium. 7 žen a 1 muž studují Středně odborné učiliště v Klatovech.

10 Interpretace výsledků předvýzkumu

Jak jsem již uvedla v Kapitole číslo 6, otázky v dotazníku jsem sestavila na základě těchto dílčích cílů. Odpovědi studentů jsem zpracovala do komentářů, tabulek či grafů.

1. Zjistit důvody, které mladé lidi vedou k dobrovolnické činnosti.
2. Vliv dobrovolnické práce na formování osobnosti studenta.
3. Zjištění hierarchie hodnot u zkoumaného vzorku.

1. Zjistit důvody, které mladé lidi vedou k dobrovolnické činnosti.

K prvnímu cíli se vztahují otázky číslo 4, 7, 8, 9, 10, 13 a 16. Na odpovědi k těmto otázkám jsem se velice těšila, protože právě jejich důvody mne přivedly na téma práce.

K prvnímu cíli jsem přiřadila **otázku č. 4:** „*Jak jste se dozvěděl/a o spolupráci studentů SŠZP a Denního stacionáře v Klatovech?*“ Odpovědi studentů na tuto otázku považuji za zajímavou hlavně tím, že právě informace získané od zdroje mohlo žáky přivést k tomu, aby se do dobrovolnické činnosti zapojili.

Největší počet 28 žáků, tj. 80% se o možnosti spolupráce s Denním stacionářem v Klatovech dozvědělo od vychovatelky v Domově mládeže, 17%, tj. 6 žáků informace dostalo od svých kamarádů a 1 student, tj. 3% spolupráci SŠZP a stacionáře objevil v tisku, televizi.

Otázka číslo 7: „*Proč jste se do této spolupráce zapojil/a?*“ byla uzavřená. Stanovila jsem zde čtyři možnosti, kde studenti označili vždy jen jednu z možností. Vše jsem seřadila do následující Tabulky č. 4. Možnosti zněly: ze zvědavosti, zajímám se o svět lidí s postižením, dále kvůli kamarádovi a poslední možnost z nudy.

Z celkového počtu 17, tj. 49% žáků se zajímá se o svět lidí s postižením, ze zvědavosti se do dobrovolnické činnosti zapojilo 10 studentů, tj. 29%, kvůli kamarádovi přišlo 8 dobrovolníků, tj. 22%. Poslední možnost z nudy si nevybral nikdo.

Tabulka č. 4: Možnosti, které mohou vést studenty k dobrovolnické činnosti.

Možnosti	Počet	%
a) ze zvědavosti,	10	29%
b) zajímám se o svět lidí s postižením,	17	49%
c) kvůli kamarádovi,	8	22%
d) z nudy.	0	0

V otázce č. 8: „Proč se setkáváte s lidmi s postižením?“ z celkového počtu odpovědělo 18 studentů, že docházejí do denního stacionáře kvůli lidem s postižením. Za druhou nejčastější odpověď byla označována možnost d) spolupráce mě naplňuje. Naopak ani jeden student nezvolil možnost f) jsem více uvolňován z vyučování. Stejně tak dopadla možnost c) ze sympatií k vychovatelce. I tyto data jsem seřadila do Tabulky č. 5.

Tabulka č 5. Proč se setkávat s lidmi s postižením.

Možnosti	Počet	%
a) z důvodu, že chci být s partou lidí, které mám rád,	4	11%
b) dělám to pro lidi s postižením,	18	51%
c) ze sympatií k vychovatelce,	0	0
d) naplňuje mne to,	12	34%
e) jsou mi sympatičtí lidé, kteří pracují s lidmi s postižením,	1	3%
f) jsem více uvolňován z vyučování.	0	0

51%, tj. 18 respondentů dobrovolnickou činnost dělá právě pro lidi s postižením, 12 studentů, tj. 34% tato práce naplňuje. Další 4 mladí, tj. 11%, chce být s partou lidí, kterou mají rádi. 3%, tj. 1 žákovi jsou sympatičtí pracovníci, kteří pracují s lidmi s postižením v Klatovech.

V otázce číslo 9: „*Co Vás na práci s lidmi s postižením nejvíce zaujalo?*“ studenti měli prostor se vyjádřit svými vlastními slovy. Po přečtení dotazníků jsem stanovila kategorie, které korelují s odpověďmi. Kategorie jsem stanovila následovně: mezilidské vztahy, radost ze života, šikovnost a pracovitost. Odpověď mezilidské vztahy se objevila celkem 13krát tj. 37%, z toho 7 tj. 20% studentům se líbí, že si uživatelé umí a chtějí navzájem pomáhat, 6, tj. 17% žákům se líbí dobrosrdečnost uživatelů. Nejvíce studentů téměř 43%, tj. 15 žáků, jejich radost ze života a nadšení z maličností. Celkem 7 studentů, tj. 20% nejvíce obdivuje šikovnost a pracovitost uživatelů denního stacionáře při každodenní činnosti.

Otázku č. 10: „*Docházíte za uživateli denního stacionáře i mimo pořádané akce?*“ jsem do této kategorie zařadila proto, že mne zajímalo, zda spolupráce studenty zaujala natolik, že s uživateli tráví více času ve volných chvílích i mimo aktivity pořádané školou SŠZP v Klatovech. Studenti pouze odpovídali Ano, Ne. Pouze 8 studentů, tj. 23% uvedlo, že ano, docházejí do služby i mimo pořádané akce. 27 žáků odpovědělo ne. viz. níže Tabulka č. 6.

Tabulka č. 6: Docházka studentů za uživateli denního stacionáře.

Možnost	Počet	%
ano	8	23%
ne	27	77%

K tomuto cíli jsem ještě přiřadila otázku číslo 13: „*Vzpomenete si na nějaký zážitek, který vás oslovil, zaujal?*“ protože, jsem předpokládala, že zajímavé a veselé zážitky, studenty vedou k tomu, že se do spolupráce více zapojují a vracejí se za uživateli do služby. Celkem 10 studentů, tj. 29% zaujal výlet na Matějskou pouť do Prahy. Celkem 9 žáků, tj. 26% vzpomíná na návštěvu Mikuláše s čerty a anděly. 14 studentů, tj. 40% si oblíbilo pravidelné návštěvy v čajovně a 2 studenti si vzpomněli na táborák.

Vše shrnuje a vystihuje odpověď jedné studentky, která napsala: „*Zážitek? Bylo jich spousta... táborák, sportovní dny, čajovna, cukrárna, návštěvy v denním stacionáři, Matějská pouť a čerti. Těžko říct, co byl největší zážitek. Všechny dny s nimi jsou dokonalé.*“

U otevřené **otázky č. 16:** „*V čem vidíte smysl začleňování jedinců s postižením do společnosti?*“ jsem stanovila tři kategorie:

- mají právo na život, jako máme my,
- začleňování jedinců s postižením do společnosti vede ke zlepšování vztahů mezi zdravými lidmi a lidmi s handicapem,
- jedinci s postižením poznají jiné lidi.

Otázku jsem zařadila do tohoto cíle proto, že mínění studentů na problematiku začleňování osob s handicapem do společnosti, by je mohlo přivést na myšlenku dobrovolnické činnosti.

Téměř 60 % tj. 21 studentů odpovědělo, že mají právo na život, jako máme my. 13 respondentů, tj. 37% napsalo, že jedinci s postižením poznají jiné lidi. Jeden student, tj. 3% odpověděl, že začleňování jedinců s postižením do společnosti vede ke zlepšování vztahů mezi zdravými lidmi a lidmi s handicapem.

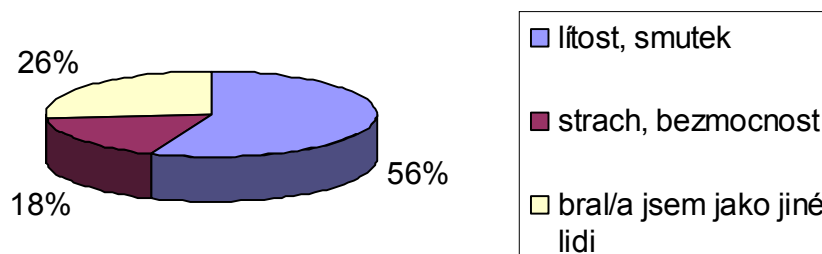
2. Vliv dobrovolnické práce na formování osobnosti studenta.

K tomuto cíli se vztahují otázky číslo 5, 6, 11, 12, a 13. Tento cíl, je neméně důležitou částí celé bakalářské práce. Vyhodnocení otázek by mělo ukázat právě na to, zda má dobrovolnická činnost nějaký vliv na život a myšlení studentů.

Na otázku č. 5: „*Co jste cítil/a při prvním setkání s jedincem s mentálním postižením?*“ studenti odpovídali v rámci již stanovených kategorií: a) lítost, smutek, b) strach, bezmocnost, c) bral/a jsem je jako jiné lidi.

Nejčastěji a to v 56%, tj. 20 studentů při prvním setkání s lidmi s mentálním postižením cítilo lítost a smutek, 18% tj. 6 žáků pociťovalo strach a bezmocnost. Ostatních 26% žáků, tj. 9 si myslelo, že jsou úplně jiní než ve skutečnosti. Data jsou zpracována graficky v následujícím Grafu č. 2.

Graf č. 2: Pocity studentů při prvním setkání s jedincem s mentálním postižením.

Uvřdomuji si, že stanovené možnosti nejsou zcela vyčerpávající. Ale vzhledem k počtu respondentů jsem musela tyto možnosti zredukovat. Kromě odborných zdrojů jsem vycházela i ze své vlastní zkušenosti a ze zkušenosti kolegů. Podobně jsem stanovila i kategorie v následující otázce číslo 6.

Otázka č. 6: „Co prožíváte po pravidelných setkáních s lidmi s mentálním postižením dnes?“ je založena na mém předpokladu, že studenti se pravidelně setkávají s lidmi s mentálním postižením, a že za tu dobu získali nové zkušenosti, dojmy, pocity a mají jiný pohled na celou problematiku. Také jsem předpokládala, že se od prvního setkání jejich pocity změnily k lepšímu. Data jsem uvedla v Tabulce č. 7.

Tabulka č. 7: Pocity dobrovolníků po pravidelných setkáních s lidmi s mentálním postižením.

Možnosti	Počet	%
a) radost, nadšení	3	9%
b) pocit, že dělám správnou věc	18	51%
c) těším se na další setkání	14	40%

Z výše uvedených dat v tabulce vyplývá, že 51% tj. 18 studentů získalo pocit, že dělá správnou věc, 14 žáků tj. 40% se těší na další setkání s uživateli denního stacionáře. Zbýlých 9%, tj. 3 dobrovolníci po setkáních cítí radost a nadšení.

Po vyhodnocení těchto dvou otázek (otázka č. 5 a 6.) jsem zjistila, že pocity a dojmy studentů, kteří pravidelně navštěvují denní stacionář, komunikují a pracují s uživateli s mentální postihem, se změnilo. Lítost a smutek při prvním setkání, který cítilo 56% žáků, se po pravidelných setkáních přeměnili u 9% žáků v radost a nadšení. Strach a bezmocnost se u 51% žáků změnilo v pocit, že dějí správnou věc.

Otázka číslo 11: „*Jak Vás osobně obohatila dobrovolnická činnost?*“ byla otevřená. Na základě analýzy sebraných dat jsem opět stanovila následující tři kategorie:

- nové informace,
- noví kamarádi,
- nové zkušenosti.

Ve 4 případech tj. 11% studenti získali nové informace. Nové kamarády získalo 7 studentů, tj. 20%. Nové zkušenosti získalo celkem 24 žáků, tj. 69%. Z toho 9, tj. 26% dobrovolníků si zlepšilo komunikační dovednosti, 5, tj. 14% studentů cítí, že jsou více empatictí. 1 žák, tj. 3% je více vyrovnaný, 9%, tj. 3 lidé má větší trpělivost s ostatními lidmi, z maličkostí se více raduje 6 dobrovolníků tj. 17%.

Otázka č. 12: „*Co si myslíte, že tato spolupráce přináší uživatelům, se kterými se setkáváte?*“ je zajímavá tím, že ukazuje vliv spolupráce na uživatele. Studenti se nad odpověďmi museli zamyslet a vcítit se do role uživatelů.

Zde jsem stanovila čtyři možnosti. Možnost a) nové zážitky a zkušenosti zvolilo nejvíce studentů, celkem 16, tj. 46%. Možnost b) radost, se líbila 13 žákům, tj. 37%. Další kategorii c) mají možnost se více zařadit do zdravé společnosti, označilo 6 respondentů, tj. 9%. Možnost d), kde mohli studenti vepsat jinou variantu, si nevybral žádný z nich.

3. Zjištění hierarchie hodnot u zkoumaného vzorku.

K hodnotám se vztahují otázky číslo 14, 15 a 17. Myslím si, že žebříček hodnot by si měl umět sestavit každý z nás. V průběhu života se samozřejmě hodnoty mění, mohou se měnit i na základě nových zážitků a zkušeností.

V otázce **číslo 14:** „*Uveďte vaše 3 nejdůležitější hodnoty!*“ jsem odpovědi vyhodnotila následovně. Všechny hodnoty jsem seřadila do následujících Tabulek č. 8, 9 a 10 vždy od nejpočetnějších hodnot k méně početným.

Tabulka č. 8: Výčet hodnot, které uváděli studenti na prvním místě v žebříčku hodnot.

Na prvním místě studenti uváděli tyto hodnoty:	
1. zdraví	19, tj. 54%
1. rodina.....	12, tj. 34%
1. přátelství.....	3, tj. 9%
1. Bůh	1, tj. 3%

Z uvedené tabulky vyplývá, že 54%, tj. 19 studentů mají v hodnotovém žebříčku na prvním místě zdraví, 12, tj. 34% napsalo rodinu, 3, tj. 9% žáci uvedlo na první příčce přátelství, 1, tj. 3% student napsal na první místo Boha.

Na druhém místě byla nejčastěji uváděna rodina a to celkem 15krát, tj. 43%. Shodně 6 studentů, tj. 17% na druhé místo napsalo zdraví a kamarády. Láska se objevila celkem 5krát tj. 14%. Sebeúctu, pravdomluvnost a vědomosti na druhém místě uvedl vždy jeden student. Viz. Tabulka č. 9.

Tabulka č. 9: Výčet hodnot, které uváděli studenti na druhém místě v žebříčku hodnot.

Na druhém místě studenti uváděli tyto hodnoty:	
2. rodina.....	15, tj. 43%
2. zdraví.....	6, tj. 17%
2. kamarádi.....	6, tj. 17%
2. láska	5, tj. 14%
2. sebeúcta	1, tj. 3%
2. pravdomluvnost	1, tj. 3%
2. vědomosti.....	1, tj. 3%

Na třetím místě bylo nejčastěji uváděno přátelství a to celkem v 17ti případech, tj. 49%, jako druhá nejčastější hodnota bylo uváděno štěstí a to celkem 11krát, tj. 31%. Dva studenti uvedli na třetím místě rodinu. Pravdomluvnost, rovnost, dobré vztahy, důvěru a fyzickou kondici uvedl vždy shodně jeden student. Viz. Tabulka č. 10.

Tabulka č. 10: Výčet hodnot, které uváděli studenti na třetím místě v žebříčku hodnot.

Na třetím místě studenti uváděli tyto hodnoty:	
3. přátelství.....	17, tj. 49%
3. štěstí	11, tj. 31%
3. rodina	2, tj. 6%
3. pravdomluvnost....	1, tj. 3%
3. rovnost	1, tj. 3%
3. dobré vztahy	1, tj. 3%
3. důvěra	1, tj. 3%
3. fyzická.....	1, tj. 3%

Otázka č. 15: „Změnili se vaše hodnoty za dobu, co se setkáváte s lidmi s postižením?“ byla otevřená. Jak napovídá, již stanovený dílčí cíl, hodnoty jsem samozřejmě zjišťovala jen u zkoumaného vzorku, předpokládala jsem, že studenti za dobu strávenou dobrovolnickou činností přehodnotili svůj žebříček hodnot.

Stanovila jsem tři kategorie: ano, celkově jsme přehodnotil/a svůj žebříček hodnot. Ano, vážím si více svého života a zdraví. Ne, můj žebříček hodnot se nijak nezměnil. Z výsledků tedy vyplynulo, že 3 studenti, tzn. 8% celkově přehodnotilo svůj žebříček hodnot. 25, tj. 71% dotázaných uvedlo, že na základě kontaktu s lidmi s postižením si více váží svého života a toho, že jsou zdraví. Ostatní celkem 7 žáků, tj. 20% napsalo, že se jejich hodnotový žebříček nijak nezměnil.

Na poslední **otázku č. 17:** „Po zkušenostech, které jste zažil/a jako dobrovolník, dokážete si představit tuto práci jako svou profesi?“ studenti odpovídali pouze ano, ne. Celkem 12 studentů, tj. 34% by chtělo pracovat v podobném zařízení jako je např. Denní stacionář v Klatovech nebo s lidmi s mentálním postižením. Zbývající počet studentů 23, tj. 66% odpovědělo ne. Mnozí přidali poznámky, jako například: neměla bych na takovou práci odvalu, vím, že bych to nezvládla nebo nemám dostatečné vzdělání, nejsem kompetentní.

11 Shrnutí výsledků předvýzkumu

Cílem praktické části bylo provést předvýzkum, který by měl potvrdit či vyvrátit moje dosavadní hypotézy a vysledovat hlavní motivační faktory, které přivedly studenty k dobrovolnické činnosti a zároveň sledovat jaký vliv může mít tato činnost na mladé lidi z řad studentů.

Po zpracování výsledků sebraných dotazníkovým šetřením a následném vyhodnocení, si myslím, že se mi stanovené cíle práce podařilo splnit. Text obsahuje inspirující informace.

Nejčastěji se studenti dozvěděli o spolupráci a následné dobrovolnické činnosti od vychovatelky Domova mládeže a to celkem 28 žáků, tj. 80%. Analýza dotazníkového šetření poukazuje na to, že důležitým motivačním faktorem pro dobrovolnickou činnost u mladých lidí je pochopení postojů a vnímání hodnot člověka, který je o možnosti dobrovolnické činnosti informoval. V tomto ohledu zřejmě hraje významnou roli i jeho charakter.

Z výsledků mého převýzkumu jsem usoudila, že velkou roli (celkem v 17 případech, tj. 49%), hraje zájem studentů o problematiku a život lidí s mentálním postižením. Ze zvědavosti se do spolupráce s denním stacionářem zapojilo 10, tj. 29% respondentů.

Důležitým faktem také je, že z dotázaných, celkem 34% studentů tato práce s jedinci s postižením naplňuje. Nejvíce studenty ve 43% na uživateli s mentálním postižením zaujalo to, jakou mají radost ze života, umí se radovat i z maličkostí a s tím související i jejich bezstarostnost a bezprostřednost (poznámka studenta – *„Mám pocit, že se už neumíme radovat ze života, honíme se za penězi a kariérou. Lidé s postižením mi ukazují, že „normální život“ není samozřejmostí“*).

Studenti velmi rádi vzpomínají a vyprávějí historky a zážitky, které absolvovali s uživateli služby. Nejčastěji celkem 29% zmiňuje návštěvu Matějské pouti v Praze, 14% studentů si oblíbilo pravidelné návštěvy čajovny, cukrárny či kina. Myslím si, že právě nové a veselé zážitky, které tito studenti prožívají s lidmi s mentálním postižením, jsou velkou motivační silou, proč se zapojují jako dobrovolníci.

Motivační faktory, které mladé lidi vedou k dobrovolnické činnosti lze tedy shrnout do následujících bodů:

- pro dobrovolníky je důležité, jak jim jsou informace podány a od koho,
- zvědavost, zájem o svět lidí s postižením,
- zájem o nové informace,
- naplnění sama sebe,
- radost z maličkostí, které život přináší,
- nové zážitky, na které se nezapomene,
- noví přátelé a kamarádi.

Při psaní této práce, jsem předpokládala, že práce s lidmi s mentálním postižením a vzájemná komunikace na studenty nějakým způsobem působí. Na začátku, při prvním kontaktu s lidmi s mentálním postižením, nejčastěji studenti pocívali a to v 56%, tj. 20 studentů cítilo lítost a smutek, 18% tj. 6 žáků pocívalo strach a bezmocnost. Ale při pravidelném kontaktu jejich obavy a smutek opadly a 3 studenti, 9% cítí radost a nadšení, 14 žáků, tzn. 40% se těší na další setkání a 51%, tj. 18 studentů mají pocit, že dělají správnou věc.

Studenti měli možnost se zamyslet nad tím, jak dobrovolnická činnost obohatila je samotné. 69%, tj. 24 žáků, si zlepšilo komunikačních dovedností, cítí že jsou více vyrovnaní a empatičtí, 11% získalo nové informace a 20% studentů získalo díky této dobrovolnické aktivitě nové kamarády. Žáci si také uvědomují, že i oni působí na uživatele služeb. 46% tzn. 16 studentů si myslí, že přináší uživatelům nové zážitky a nové kamarády, 37% tj. 13 studentů přináší radost.

Po vyhodnocení výsledků jsem zjistila, že dobrovolnická činnost má na studenty kladný a pozitivní vliv. A to v následujících bodech:

- změna pocitů – od strachu a lítosti, k radosti,
- získání nových informací (zjištění, že jsou jiní, než jsem si myslel/a),
- zlepšení komunikačních dovedností,
- získání empatie, více trpělivosti a vyrovnanosti.

Dále jsem zjišťovala u studentů jejich hierarchii hodnot. Jak jsem již dříve uvedla, předpokládala jsem, že zkušenosti s lidmi s mentálním postižením studenty ovlivní natolik, že svůj žebříček hodnot přehodnotí.

Celkem 7 žáků, tj. 20% napsalo, že se jejich hodnotový žebříček nijak nezměnil. 25, tj. 71% uvedlo, že na základě kontaktu s lidmi s postižením si více váží svého života a zdraví. Proto také na první místě bylo uváděno v 19ti případech, tj. 54% zdraví. Na druhém místě byla nejčastěji uváděna rodina a to celkem 15krát, tj. 43%. Na třetím místě bylo nejčastěji uváděno přátelství a to celkem v 17ti případech, tj. 49%.

Po zkušenostech, v roli dobrovolníka si 12 studentů, tj. 34%, dokáže představit tuto práci jako svou profesi. Zbývajících počet studentů 23, tj. 66% by si tuto profesi nevybralo.

Diskuse

Stále se setkávám s názorem, že lidi s postižením by měli být zavíráni do ústavu, aby nebyli zdravé společnosti na očích. Podobný postoj mají i někteří lékaři a pracovníci, kteří rodičům dětí s mentálním postižením doporučují, aby dítě raději dali do ústavů. V knize mentální retardace autorka píše *o nepochopení lidí s mentálním postižením a jejich potřeb*. Zmiňuje se, že *v odborných diskuzích se o lidech s mentálním postižením mluví skoro jako o samostatném biologickém druhu, jehož jedinci se takřka neliší*⁴⁵. Autorka oponuje tím, že je tomu právě naopak, *mezi jedincem s lehkou mentální retardací a jedincem s hlubokou mentální retardací je velká škála lidí s různými možnostmi a schopnostmi*. S jejími názory mi nezbývá nic jiného než souhlasit.

K napsání následujícího mne vedlo přečtení teze, kterou napsala sestra Michele Pascale Duriezová: *„Člověk s postižením má stejné potřeby jako zdravý člověk. První z nich je být uznán a milován takový, jaký je.“* Do sociální služby, kam dochází dobrovolníci je celkem 23 uživatelů. Každý z těchto lidí je jiný. Každý z nich má jiné možnosti, schopnosti a dovednosti. Mnozí jsou velice zruční, pletou košíky, vyrábí výrobky z keramické hlíny. Jiní si pamatují různá fakta, data a čísla. Další umí s počítačem, nebo rádi uklízí, pomáhají s povinnostmi. Někteří jen bloumají po místnosti, smějí se nebo si prohlíží obrázky. Ale nic na tom nemění fakt, že to jsou lidé jako my všichni ostatní. Zaslouží si úctu a lásku nejen rodičů, ale i celé společnosti. *„Protože schopnost přijímat druhého člověka takový jaký je, prokazuje úroveň vyspělosti jedince i celé společnosti.“*⁴⁶

Někteří z nich, ale také pracují v pracovní skupině denního stacionáře a za odvedenou práci dostávají plat. M. Vágnerová ve své knize *Psychologie handicapu* napsala: *„Mnoho zdravých těžko chápe, že pro postiženého je možnost mít zaměstnání a žít se sám příležitostí k sebepotvrzení, nalezení smyslu vlastní existence“*. Jedinci s mentálním postižením a nejen ti, se hodně špatně uplatňují na trhu práce. Dnes všeobecně roste tlak zaměstnavatelů na výkonnost a rentabilitu zaměstnanců. Najít v dnešní době dobrou práci je velmi těžké pro každého zdravého člověka. M. Vágnerová ve své knize ukazuje na problém, který se týká nejen lidí s postižením, ale platí obecně: *“Mladý, zdravý člověk*

⁴⁵ Švarcová, I.: *Mentální retardace*. Praha: Portál 2006. str. 12.

⁴⁶ Vágnerová, M.: *Psychologie handicapu*. Praha: Karolinum 2001. str. 35.

bez zkušeností často v práci neobstojí, tím spíše to potom platí u osoby s postižením, jehož výkonnost bude pravděpodobně vždy nižší. Tento problém ovšem musí řešit celá společnost a nepouze lidé s handicapem.“⁴⁷

Souhlasím s citátem, který napsal autor Václav Příhoda: *„Mimo společnost nedochází k utváření člověka jako lidské osobnosti“* Myslím si, že všichni, celá společnost se musí ještě učit, abychom věděli, jak se máme chovat k ostatním lidem. Všichni se bychom se měli naučit, že každý člověk ať už je hezký, nebo ošklivý, štíhlý nebo tlustý, zdravý nebo nemocný je živá bytost s právem žít svůj život, tak jak chce a tak jak je toho schopen. Ještě jednou zde odkazuji na M. Vágnerovou, která píše: *„Systém péče o lidi s postižením, který je zaměřen pouze na stránku pečující a ochraňující je zároveň omezující a odsuzuje postižené k trpné roli těch, kteří žijí v závislosti na ostatních.*

⁴⁷ Vágnerová, M.: *Psychologie handicapu*. Praha: Karolinum 2001. str. 81.

Závěr

Poznatky v bakalářské práci vycházejí z mé osobní zkušenosti a praxe s prací s lidmi s postižením.

Hlavním cílem mého předvýzkumu bylo vysledovat důvody, které přivedly studenty k dobrovolnické činnosti a zároveň sledovat jaký vliv může mít tato činnost na mladé lidi z řad studentů.

Jak již bylo uvedeno, pro systematickosti této práce jsem hlavní cíl rozčlenila na tři dílčí cíle, které byly výchozí při sestavování dotazníku (viz. Kapitola č. 6). Po pečlivé analýze sebraných dat, jsem došla k závěru, že cíle této bakalářské práce byly splněny (podrobněji viz. Kapitola č. 11).

Motivačních faktorů, které jsem zjistila díky dotazníkům, proč se studenti zapojují do dobrovolnické činnosti je mnoho, například zvědavost, zájem, naplnění sebe sama a další, které jsou uvedeny v Kapitole č.11. Z dotazníků jsem zjistila, že tato činnost, pozitivně působí na život studentů. Ovlivňuje jejich empatii, trpělivost, zlepšuje komunikativnost, získávají nové zkušenosti a přátele. V neposlední řadě také ovlivňuje vnímání společenských i morálních postojů a hodnot.

Pracovat na předvýzkumu mé bakalářské práce bylo pro mne velkým zážitkem, hlavně proto, že jsem se dostala o krok blíž ke studentům a k jejich názorům a myšlenkám.

Touto prací jsem chtěla ukázat na důležitost dobrovolníků v našich sociálních službách v Klatovech. Díky mladým lidem z řad studentů, kteří se zajímají o svět lidí s handicapem, můžeme s uživateli v sociálních službách pracovat ještě lépe a efektivněji. Tito studenti vyplňují mezeru, která se nám pracovníkům nedaří vždy stoprocentně vyplnit. Žáci s lidmi s mentálním postižením komunikují, hrají hry a individuálně pracují. V neposlední řadě dobrovolníci pomáhají při prodeji výrobků a propagaci služby. Díky nim se denní stacionář stává dostupnější a zajímavější pro ostatní spoluobčany našeho města.

Této problematice bych se chtěla nadále ještě podrobněji věnovat ve své možné budoucí diplomové práci.

Seznam literatury

- ČADILOVÁ, V., JŮN, H., THOROVÁ, K., a kol.: *Agrese u lidí s mentálním retardací a autismem*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-319-2.
- DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0139.
- FIŠER, S., ŠKODA, J.: *Speciální pedagogika*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-014-0.
- FITZNEROVÁ, I.: *Máme dítě s handicapem*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-663-6.
- HAWKINS, P., SHOHET, R.: *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-715-9.
- HÁJEK, B. A kol.: *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HÁJEK, K.: *Práce s emocemi pro pomáhající profese*. 2. vyd., Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-346-8.
- CHVÁTALOVÁ, H.: *Jak se žije dětem s postižením*. 2. vyd., Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-013-5.
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Co byste měli vědět o integraci a nevíte, koho se zeptat*. Praha: Rytmus, 2003. ISBN 1213-6867.
- KVAPILÍK, J., ČERNÁ, M.: *Zdravý způsob mentálně postižených*. Praha: Avicenum, 1990. ISBN 80-201-0019-9.
- MATĚJČEK, Z.: *Rodičům mentálně postižených dětí*. Praha: H&H, 1992. ISBN 80-85467-52-6.
- MATOUŠEK, O.: *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- LECHTA, V.: *Základy inkluzivní pedagogiky. Dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-679-7.
- PÁVKOVÁ, J. a kol.: *Pedagogika volného času*. 3. vyd., Praha: Portál, 2002. ISBN 20-7178-711-6.
- PIPEKOVÁ, J. a kol.: *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-65-6.

- ŘEZANKOVÁ, H.: *Analýza dat z dotazníkových šetření*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-49-8.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- ŠERÁK, M.: *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- ŠVARCOVÁ, I.: *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-821-X.
- ŠVARCOVÁ, I.: *Mentální retardace – vzdělávání, výchova, sociální péče*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-506-7.
- TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O.: *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7367-178-6.
- VALENTA, M., MILLER, O.: *Psychopedie*. Praha: Nakladatelství PARTA, 2003. ISBN 80-7320-039-2.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Psychologie handicapu*. Praha: Karlova Univerzita, 2001. ISBN 80-7184-929-4.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Školní poradenství psychologie pro pedagogy*, Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1074-4.
- VÁGNEROVÁ, M., STRNADOVÁ I., KREJČOVÁ L.: *Náročné mateřství*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1616-2.

Legislativní zdroje

Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb.

Národní plán vyrovnání příležitostí pro občany se zdravotním postižením. Usnesení vlády ČR č.256 ze dne 14.dubna 1998.

Periodiky

Odborný časopis: *Sociální služby*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb v ČR, Ročník XII. Říjen 2010.

Vnitřní předpisy a výroční zprávy Diakonie ČCE

Organizační řád Střediska Radost, zpracován ředitelkou střediska rok 2009.

VYCHOPENĚ, P.: *Co je Diakonie Českobratrské církve evangelické*. Praha: Diakonie ČCE, 2003.

Výroční zpráva. Merklín: Diakonie ČCE Radost, 2008.

Výroční zpráva. Merklín: Diakonie ČCE Radost, 2009.

Internetové zdroje:

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Praha: MPSV [cit.5.3.2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/9>>.

Regionální dobrovolnické centrum [online]. Plzeň: Totem-rdc [20.2.2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.totem-rdc.cz>>.

Zákon číslo 108/2006 Sb. o sociálních službách. [online]. © Copyright 2010 [20.3.2012]. Dostupné na WWW: <<http://zakon.vpraxi.cz>>.

Seznam příloh

Příloha I. Dotazník

Příloha II. Fotografie

Příloha II. Psali o nás!

Příloha č. I. Dotazník

Vážení,

jmenuji se Zdeňka Sejpková, studuji na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích obor sociální a charitativní práce. Téma mé bakalářské práce je Dobrovolnická činnost pro Diakonii ČCE v Klatovech zaměřená na osoby s mentálním postižením.

Obracím se na Vás proto s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a data budou použita pouze pro účel mé práce.

Vaše odpovědi prosím kroužkujte, vždy uvádějte pouze jen jednu z možností. U otázek, kde není uveden výčet možností, čitelně vpisujte své odpovědi na uvedené místo.

Předem děkuji za váš čas a ochotu ke spolupráci.

Zdeňka Sejpková

1. Kolik je Vám let?

.....

2. Pohlaví

a) Žena

b) muž

3. Jakou studujete školu?

a) Střední odborné učiliště

b) Gymnázium

c) Střední odbornou školu

d) Jinou.....

4. Jak jste se dozvěděl/a o spolupráci studentů SŠZP a Denního stacionáře v Klatovech?

a) od kamarádů,

b) od vychovatelky v domově mládeže,

c) z tisku, televize,

d) jinak.....

5. Co jste cítil/a při prvním setkání s jedincem s mentálním postižením?

- a) lítost, smutek,
- b) strach, bezmocnost,
- c) bral (a) jsem je jako jiné lidi.

6. Co prožíváte po pravidelných setkáních s lidmi s mentálním postižením dnes?

- a) radost, nadšení,
- b) pocit, že dělám správnou věc,
- c) těším se na další setkání.

7. Proč jste se do této spolupráce zapojil/a?

- a) ze zvědavosti,
- b) zajímám se o svět lidí s postižením,
- c) kvůli kamarádovi,
- d) z nudy.

8. Proč se setkáváte s lidmi s postižením?

- a) z důvodu, že chci být s partou lidí, které mám rád,
- b) dělám to pro lidi s postižením,
- c) ze sympatií k vychovatelce,
- d) naplňuje mne to,
- e) jsou mi sympatičtí lidé, kteří pracují s lidmi s postižením,
- f) jsem více uvolňován z vyučování.

9. Co Vás na práci s lidmi s postižením nejvíce zaujalo?

.....

10. Docházíte za uživateli denního stacionáře i mimo pořádané akce?

- a) ano,
- b) ne.

11. Jak vás osobně obohatila dobrovolnická činnost?

.....

12. Co si myslíte, že tato spolupráce přináší uživatelům se kterými se setkáváte?

- a) nové zážitky a zkušenosti,
- b) radost,
- c) mají možnost se více zařadit do zdravé společnosti,
- d) něco jiného, co.....

13. Vzpomenete si na nějaký zážitek, který vás oslovil, zaujal? Uveďte:

.....

14. Uveďte vaše 3 nejdůležitější hodnoty!

1. 2. 3.

15. Změnily se vaše hodnoty za dobu, co se setkáváte s lidmi s postižením?

.....

16. V čem vidíte smysl začleňování jedinců s postižením do společnosti?

.....

17. Po zkušenostech, které jste zažil/a jako dobrovolník, dokážete si tuto práci představit jakou svou profesí?

- a) ano,
- b) ne.

Příloha č. II. Fotografie

Obr.č. 1: Společná fotografie uživatelů DS a žáků SŠZP.

Obr. č. 2: Fotografie uživatelů DS – canisterapie.

Obr.č.3: Čerti v denním stacionáři v roce 2011.

Obr. č. 4: Táborák, kteří pro uživatele DS uspořádali studenti.

Obr. č 5: Sportovní den 2010 na SŠZP v Klatovech.

Obr. č. 6: Supervize se studenty pořádanou organizací TOTEM.

Příloha č. III. Psali o nás!

Studenti ze „Zemědělkyně“ pomáhají

Slovo integrace se dnes do jisté míry „zneužívá“. Je možné za ně schovat mnoho věcí. Ať již jsou prospěšné, nebo tomuto termínu ubližují. Integraci je třeba porozumět, umět jí praktikovat na určitý projekt, lokalitu, dobu atd. Proto je třeba k termínu přistupovat bez předsudků, ale i bez nemístního očekávání, záleží jen na nás samých, jak s tímto slovem naložíme.

Integrace – znamená zapojení do společnosti, pomoc se začleněním. Žáci SŠZP Klatovy přijali slovo integrace za své a snaží se jej praktikovat a převádět do praxe. Již 6 let aktivně podporují a pomáhají klientům Diakonie ČCE v Klatovech. Snaží se, aby se jejich kamarádi cítili spokojeně ve světě, aby měli pocit bezpečí, platnosti pro ostatní, možnosti spolupráce a důležitosti pro společnost. Studenti naší školy přistupují k lidem se zdravotním handicapem jednotlivě s přihlédnutím k jejich osobnosti, zájmům, aktivitám a možnostem.

Záběr společných činností je opravdu bohatý. Společná setkání se odehrávají nejen v denním stacionáři Diakonie ČCE, ale i v čajovně, cukrárně, na výstavách a společných výletech. Studenti v nejbližší době připravují pro své kamarády Mikulášské nadělování, které letos bude již počtvrté.

K této činnosti je podpora vedení školy a ostatních pedagogických pracovníků nezbytná. Máme radost, že dobrovolnictví se rozvíjí, přichází noví žáci, kteří projevují zájem o dění kolem sebe a kterým není lhostejný osud ostatních. Zároveň považujeme tyto aktivity za další stupeň vzdělávání mladých lidí. Tito mladí budou jednou tvořit pilíře naší společnosti a je jen dobře, že přemýšlí o sobě a o ostatních, chápou, že ve společnosti existují lidé, kteří potřebují naši podporu a pochopení.

Jana Toušová, speciální pedagog

Naše spolupráce s Diakonií

Vždy nás velmi lákalo pracovat s lidmi. Také po maturitě máme zájem o studium se sociálním zaměřením. Zkušenost s Diakonií je pro nás proto velmi užitečná. Chystáme se také spolupracovat i s jinými charitativními zařízeními v Klatovech. I když teprve začínáme, dobrovolnická práce nás velmi baví a chceme v ní pokračovat, co nejdéle to půjde. Také bychom ji chtěli doporučit i ostatním lidem.

Hanka Vaničková a Michaela Černá

S Diakonií spolupracujeme už 5. rokem. Ke spolupráci jsme se dostali díky paní Janě Toušové, která pracuje na SŠZP v Klatovech. Máme pocit, že děláme něco dobrého a uživatelé se díky nám mohou začlenit do společnosti. Také si myslíme, že kontakt s lidmi s postižením je dobré využití našeho volného času. Hodně lidí tuto práci nedokáží ocenit, třeba je to tím, že si myslí, že je to nemůže postihnout.

Vladka Rypová a Helena Křížová

S Diakonií jsme se setkaly díky paní učitelce, která v naší třídě 4. C na Střední škole zemědělské a potravinářské v Klatovech vyučuje předmět psychologii. Při první návštěvě Diakonie jsme se seznámili s šikovnými klienty, kteří vyrábí krásné výrobky. Díky ukázkám výrobků jsme usoudili, že by byl dobrý nápad uspořádat benefiční dražbu na našem maturitním plese, který se konal 6. 11. 2010 v KD Družba Klatovy. Dražba měla velký úspěch. O výrobky byl velmi velký zájem a vydražily se za krásné ceny. Tímto bychom chtěli poděkovat za podporu Zdence Krejčové a zaměstnancům Diakonie ČCE v Klatovech, Janě Toušové, škole a všem kupujícím.

Za celou 4. C, V. Míšek, V. Márová, T. Váchová

Někdo může přemýšlet na tím, co to vůbec obnáší. Je to nová zkušenost, kterou bychom mohli doporučit všem lidem, kteří jsou ochotní podělit se o své city. Někdo může mít možná strach, jak se chovat, co říkat nebo jak se tvářit, ale to jsou zbytečné obavy. Je úžasné pozorovat, jak se tito lidé dokážou nadchnout pro nás občas možná obyčejné a samozřejmé věci. Jejich nádherné výrobky určitě stojí za obdiv a úctu, které se občas nedostává. Ke spolupráci s Diakonií jsme se dostali díky paní vychovatelce, která nás

s klienty Diakonie seznámila a přivedla na první společné odpoledne. Naše chvilková nejistota během pár minut opadla a změnila se v nadšení pro tuto spolupráci. Někdo by se mohl zeptat, proč to vůbec děláme. Naše odpověď je celkem jednoduchá. Je nádherné vejít do místnosti, ve které na nás čeká patnáct nadšených lidí, kteří už od dveří volají vaše jméno. S Diakonií podnikáme spoustu zajímavých akcí například čajovny, cukrárny, výlet na Matějskou pouť. Dalo by se říct, že je to velice příjemné a zajímavé zabití času, který můžeme věnovat dobré věci.

Jiřka Bukvanová, Betka Sedláčková, Katka Krbcová, Michal Mitana

3. ročník Sportovního dne pro Diakonii ČCE

Dne 2. června studenti domova mládeže Střední školy zemědělské a potravinářské pořádali již 3. ročník Sportovního dne pro Diakonii ČCE v Klatovech. Do poslední chvíle jsme všichni doufali, že nám bude počasí přát. Bohužel naše přání zůstalo nevyslyšeno, tak jsme našli azyl v tělocvičně naší školy. Tato změna nám nemohla zkazit sportovní odpoledne.

Ředitel Střední školy zemědělské a potravinářské Ing. Smolík zahájil Sportovní den proslavem, kdy poděkoval žákům školy za příkladnou spolupráci s klienty Diakonie ČCE v Klatovech. Poté si slovo vzali žáci, kdy vyjádřili radost z toho, že mohou být prospěšní a pomocní ostatním lidem. Zároveň předali kamarádům z denního stacionáře hru k procvičování jemné i hrubé motoriky.

Na Sportovní den si žáci připravili množství disciplín. Nechyběl ani pejsek, který ochotně pomáhal plnit úkoly, které si pro zdravotně postižené lidi přichystali žáci SŠZP. Dalšími z disciplín byly např. shazování plechovek, vyjádření svých pocitů kresbou, opičí dráha, kopání míče do brány atd.

Po náročném sportovním odpoledni přišlo vyhlášení výsledků a odměňování sportovců. Vyhlášení se konalo na klubovně domova mládeže Střední školy zemědělské a potravinářské. K občerstvení, které každému přišlo vhod, byly zákusky, které upekli klienti Diakonie ČCE, vychovatelky domova mládeže a paní M. Suchá. K zákuskům žáci podávali kávu, čaj a minerálku. Pocit pěkně prožitého odpoledne umocnilo rozdání dáreků

klientům Diakonie, které jsme získali od sponzorů. Za to všem velmi děkujeme, že podpořili dobrou věc a pomohli rozzářit oči zdravotně postiženým lidem.

Finančně, nebo dary nám pomohli tyto firmy: LEVEL, Kadeřnictví Luby- Lenka Mandáková, Autodoprava ZAMOS – Radovan Vlach, Agrowest, Lesy města Klatov, Studio M v zastoupení Mirka Suchá, Jana Kneblová, Markéta Rozporková a Renata Valdmanová a U tety Růži. Zejména bych velmi ráda poděkovala paní Mirce Suché, která nám aktivně pomáhala při přípravě Sportovního dne.

Jana Toušová, vychovatelka DM SŠZP

Jelikož nám počasí nepřálo a naše nadšení nedokázalo rozehnat mraky, nemohla se tato akce konat v parku u Kolonády, využili jsme tedy prostor tělocvičny na „zemědělce“. Po dvou hodinách pořádný dřiny jsme si poseděli u čaje a kafička, ochutnali zákusky a rozdali ceny těm, kdo si to zasloužil. Ale všichni byli moc šikovní a s prázdnou neodešel nikdo.

Žeňa Vaňková

Dne 2. června 2010 se v areálu SŠZP Klatovy konal Sportovní den. Byl pořádáný pro naše přátele z Diakonie ČCE. Při pořádáný tohoto dne nám šlo zejména o obveselení a pobavení našich kamarádů. Úsměv na jejich tvářích byl pro nás tou nejlepší odměnou. Už se nemůžeme dočkat dalšího společně stráveného času.

Alena Koželuhová

Jsme v 1. ročníku SŠZP. Této akce jsme se účastnily poprvé. Pomáhaly jsme při roznášení občerstvení. Spolupráce s kamarády z Diakonie se nám velmi líbila a již nyní se velmi těšíme na podobné setkání.

Veronika Jančová, Bára Nersová

Sportovní den pro Diakonii jsme pořádali 2. 6. 2010. Zahájení SP se konalo ve 13:30. Přivítal nás ředitel školy ing. V. Smolík. Připravovali jsme pro kamarády nejrůznější disciplíny, na kterých každý z klientů dostal malý dárek. Po úspěšném ukončení disciplín, které zvládli všichni na jedničku, jsme se přesunuli do domova mládeže SŠZP. Každý kdo se z Diakonie zúčastnil, dostal od nás dárky, které věnovali sponzoři. Tímto jim děkujeme. Po předání cen, bylo připravené občerstvení, kde si všichni popovídali o svých zážitcích.

Vladka Rypová, Veronika Márová

ABSTRAKT

SEJPKOVÁ, Z. Dobrovolnická činnost v Diakonii ČCE Klatovy zaměřená na osoby s mentálním postižením. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Radka Prázdna PhD.

Klíčová slova: mentální postižení, handicap, klasifikace mentální retardace, autismus, integrace, inkluze, volný čas volnočasové aktivit pro osoby s postižením, dobrovolnictví a dobrovolnická činnost, organizace Diakonie ČCE.

Stručná charakteristika práce:

V této práci jsem se pokusila vyjmenovat a definovat základní pojmy, které se týkají problematiky lidí s mentálním postižením. Cílem praktické části bylo provést předvýzkum, který měl vysledovat, motivační faktory, které přivedly studenty k dobrovolnické činnosti a zároveň sledovat jaký vliv může mít tato činnost na mladé lidi z řad studentů.

Výzkumný vzorek tvořily studenti Střední školy zemědělské a potravinářské školy v Klatovech, kteří pravidelně docházejí za uživateli denního stacionáře. V kapitolách je také představena organizace Diakonie ČCE.

Podrobná analýza dotazníků vyplněných dobrovolníky, kterou jsem vykonala, mi napomohla k pochopení motivačních faktorů, které studenty vedou k dobrovolnické činnosti a že je též velmi významně tato činnost pozitivně ovlivňuje. Studenti nabývají nové zkušenosti, znalosti a dovednosti. Cítí, že dělají dobrou věc a tato činnost je naplňuje. Získávají nový pohled na problematiku lidí s postižením. Za hlavní iniciativy v této oblasti mnozí z nich považují potřebu nového poznání, zvědavost a nové zážitky.

Má bakalářská práce by mohla být pomocníkem v zamýšlení se nad integrací lidí s postižením. Možná by také mohla být oním důvodem, proč se zapojit do dobrovolnické činnosti a pomáhat lidem s mentálním postižením. Pojmy uvedené v teoretické části se mohou stát vodítkem, jak se ve stručnosti zorientovat v problematice mentálního postižení.

ABSTRACT

SEJPKOVÁ, Z., Volunteers in Diaconia of the Evangelical Church of Czech Brethren in Klatovy, focused on the people with handicaps. České Budějovice 2012. Bachelor Thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. The Faculty of Theology. Department of Practical Theology. Leader of the Thesis: Mgr. Et Mgr. Radka Prázdna, PhD.

Keywords: mental disability, the clasification of mental retardation, authism, integration, inclusion, leisure time, leisure activities for handicapped people, volunteers and volunteerism, Diaconia of the Evangelical Church of Czech Brethren.

Summary:

In my thesis I try to name and difine the basic terms related to the topic of people living with mental disability. The aim of the practical part is to carry out partial study. This should map the factors of motivation leading students to volunteer as well as to observe the potential impact of such activity on those people.

The research sample was formed by the students of “Střední škola zemědělská a potravinářská škola“ in Klatovy, which continually come to visit the clients of the day centre in Klatovy. The organization providing the service of day centre is also introduced in certaion chapters of the thesis.

The deep analysis of the questionnaires filled by the volunteers, which I myself performed, helped me to understand to the motivation leading the students to volunteer. Another conclusion arising from the partial study is the fact that students are influenced by these activities. They gain new experiences, knowledge and skills. They feel fulfilled by doing good and their view on the people with disability is changing. The main reason initiating volunteer activies of the students is often the need of knowledge and new experiences.

My bachelor thesis could be the help in the reflection on the integration of the people with disabilities. It could be maybe the reason for the decission to volunteer, and help to those with handicap for some young people. The terms mentioned in the theoritical part of the thesis can provide the introduction for those interested in the issue of the poeple with disabilities.